

● **Január 15-én választ
a közgyűlés igazgatót**

Heten a direktorjelöltek

Várhatóan a január 15-i közgyűlés dönt a Szegedi Nemzeti Színház igazgatói posztjára kiírt pályázatról. A legnagyobb költségvetéssel működő vidéki színházi komplexum élére a korábbi gyakorlattól eltérően nem három, hanem öt évre választanak vezetőt, aki nemcsak a két közsínház, hanem a szabadtéri működését és műsorpolitikáját is meghatározza majd.

A Szegedi Nemzeti Színház direktori posztjára december 16-i jelentkezési határidővel kiírt pályázatra hét érvényes pályamunka érkezett. Újra ringbe szállt az igazgatói székért dr. Nikołényi István, az intézmény jelenlegi vezetője, és önállóan pályázott a művészeti vezető, Szikora János rendező. Pályázott Kormos Tibor, a színház előző direktora is állandó munkatársával, Jóni Gábor menedzserrel. Három évvel ezelőtt is elindult, s most is jelentkezett Tasnádi Márton szabadúszó rendező, a békéscsabai színház egykori vezetője. Pályázott Bal József, a kecskeméti Katona József Színház korábbi igazgatója, Korognai Károly, a Vígyszínház színművésze, valamint Keveházi Gábor Kossuth-díjas táncművész és koreográfus.

Az önkormányzat hétfőn szakértői zsűrit kért fel a pályázat elbírálására. Információink szerint a zsűri tagjai: Szinetár Miklós rendező, a Magyar Állami Operaház igazgatója, Iglódi István, a budapesti Nemzeti Színház főrendezője, Kerényi Imre, a Madách Színház igazgatófőrendezője, Úr Etelka, a Pécsi Nemzeti Színház gazdasági igazgatója, Kürtösi Katalin, a JATE Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszékének docense. A zsűrinek várhatóan két delegált tagja is lesz: a szabadtéri közalkalmazotti tanácsának képviseletében Kovács Ágnes, valamint a színházban működő szakszervezet egy küldöttje. A zsűri tagjai megkapták a pályázatokat, amelyekről írásban szakértői elemzést készítenek.

A pályázókat január 5-én, kedden hallgatja meg a kulturális bizottság. A meghallgatáson részt vesz a zsűri és valószínűleg a kulturális tanácsadó testület képviselője is. A kulturális bizottság a meghallgatás és a zsűri szakértői véleménye alapján titkos szavazással dönt arról, kinek a megválasztását javasolja a január 15-én összeülő közgyűlésnek. Ideális esetben egy pályázó neve kerül konkrét javaslatként a városatyák dögát. Ha január 15-én valami miatt nem sikerülne színidirektort választani, az újabb pályázat lezárultáig megbízott igazgatónak kellene a szabadtéri nyári produkcióit és a következő színházi évadot előkészíteni, a szerződéseket lebonyolítani, a műsortervet elkészíteni. Ez olyan fenyegető lehetőségnek tűnik, ami csak tovább növelné a bizonytalanságot a színházban.

Bár a pályamunkák nem nyilvánosak, nem nehéz megjósolni, nem lesznek könnyű helyzetben a döntéshozók. A színházak mögött már hetek óta lázas szervez-

kedés folyik. Ahogy ez már ilyenkor lenni szokott, a pályázók kapcsolatokat keresnek, szövetségeket kötnek, lobbyznak. Szikora Jánosnak például sikerült elnyernie többek között Gregor József támogatását is. A világjáró szegedi basszus – akinek naptára 2002-ig tartalmaz nemzetközi fellépéseket – az operatagozat vezetőjeként ütőképesebb magánénekesi gárdát szeretne, visszatérne a kedd-pénteki hagyományos, repertoárszerű operajátszáshoz. Minderre garanciákat kapott Szikorától. Dirigensként számítana a jelenlegi zeneigazgatóra, Pál Tamásra is, ugyanakkor a fiatal karmester-generáció talán legtehetségesebb tagját, Kes-selyák Gergelyt szeretné Szegedre csábítani. Gregor Bal József igazgatóvá választása esetén is vállalkozna az operatagozat irányítására. Juronics Tamás, a Szegedi Kortárs Balett vezetője úgy fogalmazott, együttesen olyan színházvezetéssel tudja elképzelni a jövőjét, amely értékeik elismerése mellett munkafeltételeik javítására törekszik. Szikora Jánossal például hasonlóan gondolkodnak a színházcsinálásról. Mint megtudtuk, Nikołényi István számítana a jelenlegi zeneigazgató, Pál Tamás munkájára, operarendezőként szívesen látná Kovalik Balázt, prózai rendezőként pedig a budapesti Katona József Színház egyik alapítóját, a Kossuth-díjas Székely Gábort. Keveházi Gábor megválasztása esetén is Pál Tamás maradna a zeneigazgató. Kormos Tibor csak megválasztása esetén nyilatkozna arról, milyen csapattal szeretne dolgozni.

Sokan úgy gondolják, a döntés előtt érdemes lenne mérlegre tenni a jelenlegi színházvezetés munkáját. Ehhez alapos, sok szempontot figyelembe vevő, független elemzésre lenne szükség, amire – úgy tűnik –, aligha kerül már sor. Szikora János művészeti vezetőként három évvel ezelőtt egy ütőképes prózai társulat felépítését ígérte. Noha születtek nagy visszhangot kiváltó, sikeres produkciók (A Mester és Margarita, Az ügynök halála, a Csehov-sorozat), vitatható, hogy összességében mennyire sikerült az ígéreteket beváltani. A társulattól több meghatározó művész kivált, s a műsorpolitikának is akadnak súlyos hiányosságai. Miközben a jelenlegi vezetés a magyar dráma népszerűsítését ígérte, szinte példátlan, hogy az elmúlt három évben a Szegedi Nemzeti Színházban egyetlen élő magyar szerző darabját sem játszották. Darvasi László új darbjait is a debreceni és a pécsi színház mutatta be... A magyar klasszikusokkal sem bántak jobban. Ezen a téren az előző színházvezetés jóval többet tett, hiszen például Baka-, Spiró- és Zalán-darabot is láthattuk Szegeden. Talán azt sem a megszépítő messzeség teszi, hogy jelenlegi értékei ellenére is az operatagozat előző három évét jobbnak tartja a közönség.

A direktori pályázat körül egyelőre minden a színházak mögött zajlik. A publikum csak abban reménykedhet, nem mindegy a város új vezetésének, mi történik a következő öt évben a Szegedi Nemzeti Színházban és a szabadterén.

Hollósi Zsolt

Szentpétervár: életben maradni

Egyes nyugati újságírók állítása szerint Szentpétervár elátkozott hely. Olyanokat írnak, hogy ötmillió ember csapvíze ihatatlan, éjszaka életveszélyes sétálni még a belvárosi, széles prospektteken is és az egész város egyetlen, nagy kocsmához hasonlít leginkább. Ne higgyünk a finnyás outsidersnek nyafogásának, akik már abba is belemergnek, ha egy hétig nem kanalizhatják a megszokott gyümölcsös joghurtjukat.

Azért legyünk óvatosak. De ne a fekete luxus Mercedesekből kiszálló északi dzsigolóktól, a hóesésben sörösuvegekkel a kezükben korzózó háemcséktől (vö: helyi menő csávó) vagy a rejtélyes körülmények között Pétervárra került, magyarul kéregető cigányoktól féljünk. Igazi veszedelmet a rend őrei hozhatnak ránk. Igazoltatási módszerükben alapkövetelmény, meg nem erősített hírek szerint benne van a Szolgálati Szabályzatban is, hogy olyanokkal kezdjenek, akik gyengék, védtelenek és nem tartoznak egyik maffiacsoporthoz sem. Estrapált szovjet dzsipjükkel riogassák a békés járókelőket. Kocsijukból,

nyakukban lógó Kalasnyikovval

ugráljanak ki, az igazoltatás alanyait a rozsdás motorháztetőre kenjék, az áldozatok zsebeiből mindent szedjenek ki. A pénztárcáikat is nézzék meg, hiszen veszélyes eszközöket rejthet egy ilyen tárgy, és emeljenek ki belőle néhány bankjegyet, lehetőleg dollárt vagy márkát, miközben a potenciális gonosztevők a dzsip rozsdás motorháztetejét szemlélik közvetlen közléről. Az ősszel egy pesti egyetemistát a pétervári zsaruk így fosztottak meg nyolcvan dollárjával.

Az itt tanuló magyarok egyébként köszönik, jól vannak. Ha éppen nem az utcán sétálnak gyanúsán, akkor többnyire – a hely szellemének megfelelően – maffiáznak. A kollégiumi dohányzóasztalt ülik körül és kártyával döntik el, ki legyen a szerepjátékban a narrátor, a detektív, a gyilkos és a polgár, a polgár, bár miniszterelnököt nem választanak. A játékosok nem tudják egymás státusát, ezt a felügyelőnek kell kiderítenie, de azt sem tudják, ki a felügyelő. A gyilkosok éjszaka gyilkolnak, ilyenkor mindenki lehajta a fejét, a látvány kísérteties, és ha véletlenül ekkor lép be a kollégium negyedik szintjéért felelős gyezsurnaja, könnyen hiheti, hogy spiritiszta szeánszt lát. A játék célja a túlélés.

A maffiázást a szentpéterváriak is ismerik. A legutóbbi vesztes Galina Sztaravojtova, aki a véres játékbán a polgár kártyát húzta, megspékelve alsóházi képviselőséggel és egy olajüzlettel foglalkozó, Londonban élő huszoneves gyermekkel. Szentpétervár Galinájának egyik utolsó nyi-

Szentpétervári polgár szatyorról. A gyilkost el fogja kerülni. (Fotó: Fekete András)

Pétervárról írták

„Ha valaki kellőképpen akarná leírni Sankt Petersburgot, annak ott kellett volna lennie alapítása előtt, és látnia azt, hogy mi volt azon a helyen, ahol most a nagy kőházakból épült város áll. A széles és mély Néva folyik rajta keresztül melléklíóival. A várost csatornák szelik át a partok mentén, amelyeken egyenletesen elterül.”

(Részlet egy lengyel követségi tiszviselő 1720-ban készült feljegyzéséből.)

„Az építész figyelme nemcsak az épületre összpontosul, hanem az egész térségre, amit el kell ren-

dezni körülötte. Figyeli a környező tájat, mindent, amit csak láthat a szem. Az épület középpont! Minden ettől a középponttól függ. Szentül hiszem, hogyha az egész városban új, csodálatos harmóniát teremtenek, a bennük élő emberek is megtalálják lelkük nyugalmát.”

(Karl Rossi, itáliai származású építész; 1801)

„És íme áll az örök város. Az átélte szenvedések még szebbé tették. Egy nemrég itt járt francia mondta nekem: Két gyönyörű városban Európában: Párizs és Leningrád. De Párizsban nincs meg

Leningrád dicsősége, sem bánata...”

(I. G. Ehrenburg: Az örök város)

„Szentpétervár alkohol- és tabakológriájára egy életmű sem lenne elég, de ami biztos: Oroszországban vagy dohányos valaki, vagy láncdohányos, és Oroszországban inni nem azt jelenti, hogy iszunk egy-két pohárral, agyonlütjük az időt a kocsmában, vagy esetleg felöntünk a garatra. Oroszországban alkoholhoz nyúlni egyenlő a szertartásos, totális kómába eséssel.”

(Pandora, Magyar Nancs, 1997. június 5.)

latkozata próféciának is beillik:

hamarosan löni fognak.

A gyilkosság színhelyén, a Gribojedova csatorna partján álló bérház két szint közötti lépcsőfordulóban is ki van ragasztva ez a szalagcím. A fantász flakonban már megszáradt a virágcsokor, amit senkinek sincs szíve kidobni. A falon Prodigy felirat mellett Sztaravojtova egyik hívének röpírtára Oroszország jelenlegi állapotáról. „Eddig a kultúra fővárosa voltunk, most a hatalmi harc színterévé váltunk... Hamarosan csontokon járunk, a hatalomnak tetszik a hullaszag... A gyilkosokat soha sem fogják meg, csak az ostobákat.”

Oroszország a totális pénzügyi és morális csőd szélén tántorog, de a hatalomnak azért arra még van energiája, hogy fehér-kék-piros nemzeti színű táblákat helyezzenek el a sugárutak mentén ezzel a szöveggel: „ha nem segítünk magunkon, más sem segít rajtunk”. Közben Moszkvában amerikai államtitkárok tárgyalnak a Kremben élelmiszersegélyek küldéséről. Vidéken ugyanis éhezéstől tartanak, több pénzt viszont már nem óhajt Orosz-

országba pumpálni a Nyugat. Az elmúlt nyolc évben Moszkva feneketlen hordóként nyelte el a milliárdokat, persze dollárban. Ezt a pénzt nem a modernizációra szánta a központ. Inkább az évtizedek óta meglévő, felesleges munkahelyek fenntartását finanszírozták. Szentpéterváron például minden egyes buszon, trolin, villamoson dolgozik kalauz, mégpedig annyi, ahány kocsiból áll a szerelvény. Az állami presz-szókban, legyenek akármilyen kicsik is, professzionális alkalmazott tölti ki az üdítőitalt, aki a kávéautomatához nem nyúlhat, arra másvalaki hivatott, kettejüknek viszont annyi joguk sincs, hogy el-mossanak egy csészét, arra van egy harmadik ember,

ő csak mosogat, bár kevés a vendég,

de a pult mögött egyikük sem mehet ki, arra felvettek egy negyedik munkaerőt: behordja az asztalokon hagyott tányérokat, poharakat. Ilyen helyekre ment el a Nyugat pénze, de közgazdászok egy csoportjának egybehangzó állítása szerint a trolibuszok városnézés fenntartása sem tartozik a rentábilis vállalkozások közé.

A sofőr mellett egy ide-

genvezető és két toborzóember alkot egy köteléket, de így is jó, ha tízen ülünk a troliban. Mindannyian péterváriak, talán csak melegedni szálltak fel, a közönséges járművekkel szemben itt jár a fűtés. Igaz, ahhoz, hogy az ember fázzon a buszon, nem kell Pétervárra utazni.

A szőke idegenvezető, fiatal kora ellenére, szigorú kontyba kötötte a haját. A Nyevszkij prospekt egyik nevezetes épületénél az egyik utas közbekérdez.

– Öt perce erről már beszéltem, miért nem figyelt? – replikáz a szőke. Nincs idő a tökölésre, a troli elkapta a zöldhullámot a Nyevszkijén, és sok még a látnivaló.

Az Anyicskov-hídnál is elhaladunk. A hídfők sarkain felállított négy szobor egy megvadult ló megfékezésének fázisait mutatja be. I. Miklós cár a kompozíciót rendre elajándékozta újdonsült haverjainak, ezért Klodt szobrászmester újra és újra kénytelen volt kiönteni bronzból a lovak befogását. Hogy némi színt vigyen szürke hétköznapjaiba, az egyik négy lábú heréjét Napóleon arcképéről formázta, vagyis a ló altáján a francia császár te-kint a Nyevszkijre.

Különös éjszakai program

az Anyicskov-híd havas kőangyalainak fényképezése. András, a Péterváron tanuló fotós ötlete volt. Művészetéhez a magam módján járultam hozzá: fényképezőgépek állványát cipeltem a vállamon. Kissé ittas pétervári közelít felénk sárga reklámszatyrával, amely a Babilon elnevezésű céget reklámozza. Meggyőződése, hogy amerikaiak vagyunk, csak ők lehetnek olyanok, hogy éjjel ketőkor, a szakadó hóban mindenféle hülyeséget fényképeznek. Ajánl hát gyorsan egy jobb témát, saját magát. A híd egyik lovához áll, ahhoz, amelyik éppen megbokrosodott és még nincs befogva. Bal kezében a sárga szatyrot szorongatja, jobb kezének két ujjával a győzelem „V” betűjét formázza, pedig nincs

se futballmeccs, se forradalom.

A fénykép elkészül, majd a lányát ajánlja fel Andrásnak házasságkötés céljából, jól beszél angolul, mondja, főz, mos, takarít, és persze nagyon szép, tiszta apja. András kicsit gondolkodik, de végül még az eljegyzésbe sem megy bele. A sárga szatyrostól azért kap egy telefonszámot és bátorítást: akár most is felhívhatja a lányt, elmehetnének este színházba. A házasságkötés után pedig alakíthatnának egy közös, amerikai-orosz vegyes vállalatot, kolbász lenne a fő profil, a leendő após már régóta ebben az ágazatban dolgozik, az amerikaiak csak úgy zabálnák az orosz kolbászt. Kissé hitetlenkedve nézünk rá, ezért gyorsan hozzátesszi:

– Jó, jó, kéne egy kis rek-lám, azt tudom.

Vége elmegy, de még András után szól a híd túloldaláról:

– Hívd csak fel! És mondd meg neki, hogy már a Nyevszkijnél járok, nem sokára hazaérek!

Az oroszországi maffia-játékban a gyilkos vélhetően el fogja kerülni, a detektívvél sem lesz semmi dolga. Hi-szen ő csak egy polgár.

Tóth-Szenesi Attila